

της κα. **Αλεξάνδρας Φετουρή**

Υπεύθυνη Κύκλων Μελέτης Αγίας Γραφής της Ι.Μ. Σύρου

Είναι κοινή διαπίστωση του Ανθρώπου της εποχής μας, ότι παρά την οικονομική του ευημερία και της πλήρους ικανοποίησης των βιοτικών αναγκών του και την ανώτατη τεχνολογική εξέλιξη της απόλυτης εξυπηρέτησης του με ασύλληπτα τεχνικά μέσα, κάτι ουσιαστικό έλειψε από τη ζωή του κάτι που άδειασε την ύπαρξή του και τον οδήγησε σε ένα απελπισμένο και συνεχή αγώνα αναζήτησης της ουσίας και του νοήματός της.

Την απάντηση στην ερώτηση που προκύπτει από την παρά πάνω διαπίστωση μας την δίνει ένα άλλο ερώτημα που αιωρείται σήμερα ανάμεσά μας.

Ποια είναι τα πιστεύω αυτής της εποχής;

Όλοι μας ασφαλώς έχουμε υποβάλλει την ερώτηση αυτή τόσο στον εαυτόν μας, όσο και σε τρίτους.

Έχει άραγε ο σημερινός άνθρωπος πίστη και σε τι;

Αλλά πριν προχωρήσουμε στην απάντηση, ας εξετάσουμε πρώτα. Τι εννοούμε όταν λέμε ΠΙΣΤΗ και ΠΙΣΤΕΥΩ. Εννοιολογικά, σύμφωνα με τα λεξικά, Πίστη σημαίνει η παραδοχή τινος ως αληθούς πεποίθηση εμπιστοσύνη.

Άρα λοιπόν η πίστη προϋποθέτει την ύπαρξη της αλήθειας της εμπιστοσύνης και συνεπώς σημαίνει ασφάλεια.

Από ψυχολογική και φιλοσοφική άποψη η Πίστη είναι το κίνητρο εκείνο που θα ενεργοποιήσει όλες τις ψυχικές δυνάμεις του ανθρώπου, προς τελειότερη εξυπηρέτηση ενός πνευματικού ή ηθικού στόχου. (Θρησκεία, Πατρίδα, Ελευθερία, Δίκαιο κ.λ.π.) Δηλαδή είναι η κατάσταση εκείνη κατά την οποίαν ο άνθρωπος οργανώνει και οριοθετεί τη ζωή του, τοποθετείται απέναντι στα υπαρξιακά του προβλήματα και λειτουργεί σύμφωνα με αρχές που οδηγούν στην πλήρη και τέλεια ταύτισή του με τις αξίες της πίστεώς του.

Συνεπώς η πίστη είναι η συνισταμένη ενός τρόπου ζωής είναι δημιουργική ενεργητικότητα του πνεύματος και πράξης ελευθερίας.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αυτής της ζωής είναι το ότι οι άνθρωπος θυσιάζει υλικές απολαύσεις και περιφρονεί φυσικούς κινδύνους προς χάριν της πίστεως του. Με αποτέλεσμα σε κάποιες οριακές στιγμές να υπερβαίνει τα όριά του, τη συμβατικότητα της ύπαρξής του να υψώνεται πάνω από το χώρο και τον χρόνο και να μεγαλουργεί να αγγίζει την αιωνιότητα.

Έτσι μπορούμε να εξηγήσουμε τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των διαφόρων πολιτισμών. Κάθε Κοινωνία και εποχή είχε το δικό της Πιστεύω και σύμφωνα με τις αρχές και τις αξίες που υπαγόρευε αυτό το πιστεύω ανέπτυξε την δράση της και στοιχειοθέτησε τα δεδομένα του Πολιτισμού της, που συνιστούσε εκδοχές αυθεντικής υπάρξεως του ανθρώπου όπως δείχνουν τα πνευματικά και καλλιτεχνικά δημιουργήματά τους. Τα έργα αυτά και η φιλοσοφία του φανερώνουν πόσο ο άνθρωπος των περασμένων εποχών είχε συνειδητοποιήσει το πεπερασμένο και φθαρτό της ύπαρξής του. Την ριζική απειλή της που είναι ο θάνατος και προσπάθησε να τα ξεπεράσει με την δημιουργία έργων πνευματικών και καλλιτεχνικών που νίκησαν τον χρόνο αφού μέχρι σήμερα η αξία τους είναι παραδεκτή και με ιδέες και αρχές που παραμένουν πάγια επίκαιρες για την ανθρωπινή ζωή.

Αυτά που λέμε Κλασσικά έργα δηλαδή αντιπροσωπευτικά δημιουργήματα της

αυθεντικής φύσεως του ανθρώπου με την διανοιγμένη συνείδηση τώρα και πάνω από τη νόηση και την γνώση.

Σ' αυτούς τους πολιτισμούς βέβαια κυριάρχησε το πνεύμα και η μεταφυσική πίστη. Εξαιρώντας την εσωτερική διάσταση της ανθρώπινης ύπαρξης γι' αυτό και μας άφησαν πλούσια κληρονομικά μεγάλων μορφών της φιλοσοφίας της θρησκείας και της Τέχνης που λίγο πολύ όλοι γνωρίζουμε. Ας έρθουμε όμως τώρα στα καυτά ερωτήματα της εποχής μας.

Σε τι πιστεύει ο σημερινός άνθρωπος; Ποιοι οι στόχοι της ύπαρξής του; Ποια τα δημιουργήματά του;

Είναι γεγονός ότι πηγή των πολιτισμών είναι η δυσχέρεια η ανάγκη από την οποία ο άνθρωπος προσπαθεί να απελευθερωθεί απαντώντας δημιουργικά στην πρόκλησή της.

Όχι μόνο ο υλικός πολιτισμός αλλά και ο Πνευματικός είναι προϊόντα της δυσχέρειας. Η δυσχέρεια αυτή διακρίνεται στην βιοτική και την υπαρξιακή. Όλη η οδύσσεια είναι η βιοτική δυσχέρεια ενός ανθρώπου και όλη η ηλιάδα είναι η αγωνιστική δυσχέρεια ενός λαού.

Ο Χριστιανισμός έχει το σημείο αφετηρίας του στην ριζική δυσχέρεια της ανθρώπινης ύπαρξης που είναι ο θάνατος.

Η ζωή τελεί πάντοτε υπό απειλή και καταφεύγει στο έργο του πολιτισμού για να ασφαλισθεί υλικώς και πνευματικώς. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει πως οι πνευματικές καταφυγές ζωής ήτοι η μεταφυσική πίστη και ενόραση είναι προσχήματα άμυνας χωρίς αυτόνομη εσωτερική αξία δηλαδή δεν πρόκειται για εξορκισμούς. Η διάνοιξη της συνείδησης που οδηγείται από την δυσχέρεια είναι πραγματική και κοσμοϊστορικής σημασίας. Άλλωστε, επειδή ακριβώς αυτές οι πραγματικότητες υπάρχουν τις αντιτάσσει ο άνθρωπος στη δυσχέρεια για την υπέρβασή της. Αν δεν υπήρχαν δε θα τις εύρισκε θα του ήταν ίσως ακατόρθωτο και να τις επινοήσει. Και μάλιστα θα ήταν δύσκολο αν όχι αδύνατο να τις επινοήσει από το να τις ανακαλύψει μέσα του.

Το όλο εκπαιδευτικό σύστημα στηρίχθηκε και στηρίζεται πάνω σε νοησιαρχικές αρχές. Ότι μεταφέρεται σ' αυτό είναι εκείνο που λογικά ερμηνεύεται και επιστημονικά αποδεικνύεται. Επομένως δίνεται υπερτροφική σημασία στο μυαλό του ανθρώπου και λιγότερο ή και καθόλου σ' ό,τι λέμε συναισθηματικό και ψυχικό κόσμο. Με αυτόν τον τρόπο και με την περιφρόνηση προς ό,τι προάγει και αναπτύσσει τον άνθρωπο συναισθηματικά σε ό,τι οδηγεί έξω από την υλική πραγματικότητα. Η εκπαίδευση αυτή ώθησε τον Ευρωπαϊό άνθρωπο σε μια στάση ζωής Αντιποιοητικής χωρίς όνειρο χωρίς Θεό και με εκμηδενισμένο το ρόλο του μυστηρίου.

Έτσι τούτοι οι αντιποιοητικοί χρόνοι κατέληξαν να εκφράζονται με μια μονάχα αξία της βελτίωσης της ζωής.

Τι υπονοείται πίσω από αυτή τη βελτίωση; Περισσότερο ψωμί με κάθε τίμημα αντιστράφηκε η ευαγγελική ρήση ουκ επ' άρτω μόνο ζήσεται άνθρωπος σε επ' άρτω μόνο ζήσεται.

Η παρεξήγηση του καιρού μας γίνεται στη λέξη βελτίωση της υλικής ζωής.

Αφαιρέσαμε από τους συντελεστές της ποιότητας της ζωής, ότι λογικά δεν ερμηνεύεται αποκόβοντας την ύπαρξη από την εσωτερική της διάσταση. Με συνέχεια ο άνθρωπος να μένει αιχμάλωτος όλων εκείνων που μπορεί να πιάσει και να ζυγίση και που από έξω μπαίνουν στο ρυθμό της ζωής του. Δεν είναι σε θέση να

ζήση χωρίς εξωτερική αυθεντία, στην οποίαν είναι πάντα υποταγμένος (σύστημα, ιδιολογία, μόδα).

Απιστεί στη δύναμη του Θεού και πιστεύει στη δύναμη των πραγμάτων του ορατού κόσμου. Θεωρεί τη δράση του, σαν το ιερότερο πράγμα ενώ ίσα ίσα η δράση αυτή κρύβει το σκοπό και το νόημα της ζωής.

Δεν του επιτρέπει να δη ούτε τη φύση ούτε τον Ουρανό όλα καταποντίζονται στη δίνη της δράσης και της δόξας του.

Η θέλησή του απορροφάται τόσο από την οργάνωση της ζωής του ώστε στο τέλος χάνει την ικανότητα να χαρή τη ζωή.

Θέλει να φαίνεται χωρίς τη δύναμη να είναι. Δεν ζει από την δημιουργική οντολογική δύναμη της προσωπικότητας του αλλά από τη φαινομενική δύναμη του περιβάλλοντος όπου έχει ή όπου ψάχνει να βρει μια θέση. Και αν ακόμη πιστεύει σε κάποιες αξίες θρησκεία Ελευθερία και αγωνίζεται γι' αυτές τις εννοεί σαν μια κοινωνική αναγκαιότητα που συντελεί στη βελτίωση των συνθηκών ζωής γενικώς και ποτέ σαν πρωταρχικό συντελεστή πληρότητας της ατομικότητας του. Έτσι έχουμε ελεύθερες κοινωνίες όχι όμως ελεύθερα άτομα. Προοδευμένες κοινωνίες με την σημερινή έννοια του όρου υποβαθμισμένα άτομα. Ισόπεδες διαβάσεις χωρίς προσωπικές κορυφώσεις. Η εσωτερική φωνή έπαψε να ακούγεται μάλλον φιμώσαμε τις εσωτερικές φωνές γιατί αποτελούν παραφωνία μέσα στην καλά κουρδισμένη χορωδία της εποχής μας.

Και βέβαια ο καλά κουρδισμένος και οργανωμένος άνθρωπος του 20ου αιώνα ταξιδεύει στο διάστημα και νίκησε με την ορθολογική του παιδεία και σκέψη πολλούς φυσικούς νόμους πράγμα που έπρεπε να τον κάνει περισσότερο ασφαλή και ευτυχισμένο. Δεν νίκησε όμως τη μεγάλη φυσική απειλή της ζωής του τον θάνατο και έτσι το προϋπάρχον ανθρώπινο δράμα παραμένει αναλλοίωτο.

Το μεγάλο κενό της ανθρώπινης ύπαρξης από το ξερίζωμα της μεταφυσικής πίστεως (ο Αναστάς Ιησούς νίκησε τον θάνατο) που θα βοηθούσε να υπερβή την απειλή του θανάτου και να ελπίση, δεν μπόρεσε μέχρι σήμερα καμιά επιστημονική ανακάλυψη να αναπληρώσει αποτελεσματικά.

Ο Σημερινός λοιπόν πολιτισμός αν και φαίνεται πολιτισμός της ευχέρειας εφ' όσον είναι ο μόνος στην ανθρώπινη ιστορία που ικανοποίησε πλήρως τις βιοτικές ανάγκες είναι πολιτισμός της αβεβαιότητας της ριζικής υπερξιακής ανασφάλειας και των αδιεξόδων. Γι' αυτό και η κουλτούρα του και τα προϊόντα της φέρνουν την σφραγίδα του Ανθρωπίνου άγχους και της χωρίς νόημα αναζήτησης.

Το διανοητικό στοιχείο δεν είναι η δύναμις κλειδί της ζωής μας.

Καιρός λοιπόν να αναζητήσουμε σε κάποιους άλλους ορίζοντες τη δύναμη κλειδί της ζωής μας που δεν είναι άλλη από την υπερφυσική θεϊκή δύναμη. Καιρός να ελευθερώσουμε το μεγάλο εσωτερικό φως και να ανακαλύψουμε τους αληθινούς Ευαγγελικούς νόμους της τελειοποίησής μας. Στο να ζούμε αληθινή και ολοκληρωμένη ζωή το πραγματικό μας

ΕΙΝΑΙ και στη θεία του φύση.